

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. п. 6 від «28» 05 2026р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА КАР'ЄРИ /
PSYCHOLOGY OF LEADERSHIP AND CAREERS

ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

Київ 2026

Автори: Ірина ОВДІЄНКО, кандидат психологічних наук, доцент
Іван ПУСТОВАЛОВ, кандидат психологічних наук

Програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології 11 травня 2026 року, протокол № 11.

Рецензенти:

Ірина МОСТОВА, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, заступник декана з науково-методичної роботи факультету економіки, менеджменту та психології

Наталія ГОРДИНЯ, заступник директора Регіонального центру підвищення кваліфікації Київської області при Київській обласній державній адміністрації

Руслана БЕЗУГЛА, доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри дизайну

ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА КАР'ЄРИ / PSYCHOLOGY OF LEADERSHIP AND CAREERS

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Психологія лідерства та кар'єри» підготовлена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ МОН України від 21.12.2018 № 1433) і призначена для студентів магістратури ДТЕУ денної форми навчання галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності В2 «Дизайн», освітньої програми «Графічний дизайн».

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Психологія лідерства та кар'єри» є формування у студентів методологічного підґрунтя (знань, вмінь і навичок) дослідження психологічних феноменів лідерства та кар'єри, використання отриманої інформації для розвитку якостей особистості, планування кар'єри, успішної реалізації плану як в особистому житті, так і у професійній діяльності фахівця.

Завданнями вивчення дисципліни «Психологія лідерства та кар'єри» є:

- формування у студентів системи знань щодо феномену лідерства;
- набуття студентами компетентностей щодо дослідження особливостей типології, динаміки розвитку, детермінант та функцій лідерства у групі (організації);
- підвищення рівня професійної компетентності майбутніх спеціалістів завдяки оволодінню ними психологічними методами діагностики та розвитку лідерського потенціалу особистості;
- формування навичок лідерської взаємодії з представниками інших професійних груп, вибору моделі поведінки та соціально відповідальної професійної позиції;
- розвиток здатності генерувати ідеї та керувати творчою командою на етапах створення продукту дизайну, брендингу і ребрендингу;
- формування системи базових знань щодо змісту, структури й закономірностей планування та реалізації кар'єри;
- усвідомлення ролі та значимості психологічних компонентів кар'єри й сучасних технологій створення особистісної кар'єри;
- актуалізація уявлення про шляхи реалізації ефективної особистісної кар'єри та стратегії і способи просування особистісної кар'єри;
- набуття студентами компетентностей щодо ефективного розв'язання проблем планування та здійснення кар'єри, формування іміджу та професійної самопрезентації.

Предметом вивчення дисципліни «Психологія лідерства та кар'єри» є засоби дослідження психологічних феноменів лідерства та кар'єри, корекції особистісних якостей, планування й реалізації кар'єри та особливості їх застосування в особистому житті та професійній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення дисципліни «Психологія лідерства та кар'єри» є засвоєння змісту освітніх компонентів «Проектування та брендингові практики в дизайні», «Концептуальне проектування в графічному дизайні», «Проектний менеджмент у дизайні», «Презентація та брендингові практики в дизайні» та «Ділова англійська мова».

знання:

- основ професійної діяльності та особливостей організації роботи над творчими проектами;
- основ професійної комунікації та презентації власних творчих ідей;

вміння:

- організовувати власну діяльність під час виконання творчих та професійних завдань;
- презентувати та аргументовано обґрунтовувати власні творчі рішення;
- аналізувати власні професійні ресурси, інтереси та перспективи професійного розвитку;
- здійснювати пошук, аналіз та критичне оцінювання інформації, необхідної для професійної діяльності;
- застосовувати креативне та критичне мислення під час розв'язання професійних завдань;
- працювати з цифровими ресурсами та в системі дистанційного навчання університету.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Психологія лідерства та кар'єри» як вибіркова компонента освітньої програми забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Графічний дизайн» (ОС магістр):

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності за освітньою програмою		
1	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	5, 6, 13, 14
3	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).	1, 3, 4, 5, 8, 14, 15

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
5	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	3, 4, 7, 8, 14, 15
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
2	Здатність проведення проєктного аналізу усіх впливових чинників і складових проєктування та формування авторської концепції проєкту.	4, 5, 6, 12, 13, 14
Програмні результати навчання		
1	Генерувати ідеї для вироблення креативних дизайн-пропозицій, вибудовувати якісну та розгалужену систему комунікацій, застосовувати основні концепції візуальної комунікації у мистецькій та культурній сферах.	3, 5, 6, 13, 14
2	Обирати певну модель поведінки при спілкуванні з представниками інших професійних груп різного рівня.	1, 3, 4, 5, 8, 14, 15
7	Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі дизайну.	2, 3, 4, 9, 10, 12, 15
17	Управляти процесом вироблення продукту дизайну (товарів і послуг) на різних етапах брендингу та ребрендингу (за спеціалізаціями).	4, 5, 6, 8, 13, 14, 15

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Лідерство як соціально-психологічний феномен

Предмет, завдання, проблематика дисципліни. Місце психології лідерства у системі психологічних та управлінських наук.

Психологічний зміст поняття «лідерство»: внутрішньо-особистісний вимір (цінності, особистісна зрілість, саморегуляція, психологічна стійкість, проактивність та ін.); мотиваційно-сміслова площина (мотивація, ініціативність, стратегічність, здатність до змін та ін.); емоційно-комунікативний аспект (емоційний інтелект, харизма, довіра, авторитет, надихання); соціально-організаційний компонент (вплив, відповідальність, командна взаємодія). Специфіка прояву лідерських якостей у творчому середовищі та професійній діяльності графічного дизайнера.

Види лідерства: відповідно до основних видів діяльності; за змістом трудової діяльності; за характером діяльності; за спрямованістю діяльності; згідно зі статусно-рольовою позицією особистості в групі.

Функції лідерства в соціальних і професійних групах. Роль лідерства у професійній взаємодії графічного дизайнера із замовником, членами творчої команди та іншими учасниками дизайн-проєкту. Лідерська позиція дизайнера у взаємодії з представниками інших професійних груп (маркетологами, менеджерами, розробниками, технологами друку, експертами замовника): вибір моделі поведінки відповідно до статусу, професійної мови та очікувань партнерів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 7–12], 2 [с. 7–28]

Додатковий: 6 [с. 11–19; с. 38–47], 11 [с. 6–22], 13 [с. 7–22], 13 [с. 4–7], 15 [с. 144–165]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 2. Генезис та розвиток наукових концепцій лідерства

Еволюція уявлень про лідерство в контексті розвитку суспільства, психологічної науки та управлінської практики. Зародження уявлень про лідерство в найдавніші часи та в епоху Відродження. Наукові концепції лідерства від середини XIX ст. до середини XX ст.

Теорії лідерських якостей (А. Файоль, О. Тід): лідерство як наслідок наявності стійких індивідуально-психологічних і професійних якостей; ідея «природженого лідера».

Біхевіористичні теорії лідерства (К. Левін, Д. Мак-Грегор, Р. Лайкерт, Р. Блейк і Дж. Моутон, В. Оучі): зміщення фокусу з особистісних рис на поведінку лідера. Теорії Х, Y і Z як відображення різних управлінських уявлень про природу людини та її трудову мотивацію.

Ситуаційні теорії лідерства (Ф. Фідлер, П. Херсі та К. Бланшар, Р. Хаус, В. Врум і Ф. Йеттон): усвідомлення обмеженості універсальних стилів лідерства; ідея залежності ефективності лідерської поведінки від характеристик ситуації.

Теорія очікування та взаємодії (Дж. Хоманс, Дж. Хемфілл, Р. Стогділл, С. Еванс): лідерство як результат групової динаміки.

Гуманістичні теорії лідерства (К. Роджерс, А. Маслоу): лідерство як процес підтримки особистісного зростання, самореалізації та психологічного благополуччя послідовників. Мотиваційна теорія лідерства Д. МакКлелланда: роль домінуючих мотиваційних потреб у формуванні лідерської поведінки. Психоаналітичні теорії лідерства (З. Фройд, К. Г. Юнг): лідерство як прояв глибинних психічних процесів, колективного несвідомого.

Критичне осмислення класичних концепцій лідерства: евристичні можливості й обмеження теорій рис, поведінкових і ситуаційних підходів для розв'язання завдань організації творчої командної роботи та професійної діяльності дизайнера.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 12–23; с. 60–147], 2 [с. 28–48]

Додатковий: 5 [с. 5–13], 6 [с. 22–38], 11 [с. 23–32], 13 [с. 75–184; с. 319–345], 14 [с. 16–21], 15 [с. 1–16]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 3. Сучасні концепції лідерства в психології

Умови формування сучасних концепцій лідерства: ускладнення соціальних і організаційних систем; зростання невизначеності професійного середовища; посилення ролі ціннісно-сміслових, емоційних та етичних чинників; актуалізація принципу колективної відповідальності та суб'єктності.

Інтеграційна концепція лідерства (М. Херманн): лідерство як результат взаємодії особистості лідера, групи та соціально-організаційного контексту. Атрибутивна концепція лідерства: приписування лідерських якостей у процесі міжособистісного сприймання. Особливості атрибуції лідерських якостей у творчих професіях та формування професійного образу дизайнера.

Харизматична концепція лідерства (М. Вебер та ін.): емоційно-ціннісний вплив та символічне значення особистості лідера. Концепція перетворювального лідерства: трансформація цінностей, мотивації та свідомості послідовників.

Концепція розподіленого (дистрибутивного) лідерства (LFHE; D. Bradford, A. Cohen; J. Spillane та ін.): колективний процес, у межах якого відповідальність і вплив розподіляються між членами організації. Розподілене лідерство в міждисциплінарних проєктних командах: взаємодія дизайнера з фахівцями інших галузей і вибір моделі поведінки.

Концепція етичного лідерства (М. Браун): моральні принципи, соціальна відповідальність і довіра. Соціальна відповідальність і етичні межі лідерського впливу дизайнера на замовника, команду та суспільство. Концепція емоційного лідерства (Д. Гоулман, К. Кешман, Н. Тічі та ін.): управління емоціями, мотивацією та розвитком людського потенціалу.

Концепції сполучного лідерства та «гарячих груп» (Дж. Ліпман-Блюмен): висока залученість та колективна ефективність. Концепція лідерства як управління парадоксами (Ф. Тромпенаарс, Ч. Хемпден-Тернер): інтеграція суперечливих вимог сучасного світу.

Лідер як організатор системи комунікацій проєкту: генерування ідей у творчій команді, візуалізація бачення та цілей (мудборди, схеми, візуальні концепції) як інструмент лідерського впливу. Критичне осмислення сучасних концепцій лідерства щодо можливостей їх застосування в дизайн-практиці.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 12–23; с. 150–213], 2 [с. 28–48]

Додатковий: 6 [с. 19–22], 11 [с. 23–32], 12 [с. 20–21; с. 28–32; с. 57–60; с. 73–77], 13 [с. 185–283], 15 [с. 19–40]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 4. Психологічні аспекти владної та управлінської структури лідерства

Поняття влади у філософських і психологічних концепціях (А. Адлер, З. Фройд, Г. Гекгаузен, Е. Канетті та ін.). Співвідношення понять «лідерство», «керівництво», «влада» та «вплив».

Види структур лідерства: формальна, комунікативна, ціннісна, експертна, мотиваційна. Лідерство як результат групових очікувань і соціальних установок. Професійний авторитет як форма експертного впливу. Роль професійної

компетентності, репутації та визнання експертності у формуванні неформального лідерства у творчих професіях.

Види влади: влада-примушування та влада-вплив; фізичне примушування як протоформа влади; реальна та потенційна влада. Основні форми влади в організації та психологічні механізми впливу.

Мотивація влади: потреба володіння, потреба застосування; невротичне прагнення влади. Інтеракційні характеристики особистості: покірність і непокоря. Лідерство в контексті підпорядкування-підкорення. Внутрішньо-особистісні чинники індивідуальної влади.

Управлінський аспект влади та стилі лідерства. Результати та наслідки використання влади: особистісні зміни і деформації. Соціально відповідальне використання влади та впливу.

Влада і вплив у системі стейкхолдерів дизайн-проєкту: замовник, менеджмент, маркетинг, підрядники, користувачі; вибір моделі поведінки у взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня. Карта впливу стейкхолдерів як інструмент проєктного аналізу чинників, що визначають формування авторської концепції проєкту. Розподіл повноважень і відповідальності на етапах брендингу та ребрендингу: бриф, дослідження, концепція, погодження, впровадження. Критичне осмислення психологічних концепцій влади для розв'язання професійних завдань дизайнера.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 28–34], 2 [с. 48–59], 3 [с. 8–11; с. 22–28], 4 [с. 43–44]

Додатковий: 13 [с. 8–14], 15 [с. 45–68; с. 102–119]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 5. Психологічні аспекти та інструменти розвитку особистості лідера

Компетентності лідера: ключові знання, уміння, цінності, соціальні та емоційні навички. Самоусвідомлення лідера: усвідомлення власних цінностей, мотивів, установок, сильних сторін і зон розвитку; роль рефлексії у формуванні лідерської ідентичності. Саморегуляція та саморозвиток: самодисципліна, управління енергією, усвідомлене планування та підтримка професійної життєстійкості.

Емоційний інтелект лідера: усвідомлення власних емоцій, управління емоціями, емпатія, соціальні навички. Етичне та відповідальне лідерство: моральні дилеми, відповідність особистих і професійних цінностей, відповідальність за вплив на інших.

Коучинг як інструмент розвитку лідера: моделі GROW, Т-модель, підтримка самостійного прийняття рішень, внутрішньої мотивації і відповідальності.

Креативність як ресурс лідерського розвитку: гнучкість мислення, здатність продукувати альтернативні рішення та толерантність до невизначеності. Техніки креативного мислення лідера (мозковий штурм, SCAMPER, дизайн-мислення) як інструмент генерування ідей для креативних дизайн-пропозицій. Психологічні обмеження лідерства: робота з сумнівами,

внутрішніми бар'єрами та обмежувальними переконаннями; розвиток креативності та адаптивності.

Стиль лідерського впливу та комунікації: вербальні й невербальні аспекти взаємодії, активне слухання, зворотний зв'язок. Комунікативні компетентності лідера у взаємодії з експертами інших галузей; презентація рішень засобами візуальної комунікації.

Аналіз особистісних ресурсів і зовнішніх чинників як основа формування авторської концепції проєкту. Лідерські компетентності в управлінні командою на етапах брендингового проєкту.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 59–68; с. 235–290], 3 [с. 43–50; с. 114–130]

Додатковий: 5 [с. 14–24; с. 44–51], 6 [с. 139–147], 11 [с. 76–103], 13 [с. 19–29], 14 [с. 71–98]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 6. Формування, оцінка та розвиток лідерського потенціалу особистості

Поняття та психологічна суть лідерського потенціалу особистості. Роль задатків, здібностей та мотивації досягнення у становленні лідера. Структура лідерського потенціалу: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, емоційно-вольовий, комунікативно-поведінковий компоненти.

Фактори формування лідерського потенціалу та особистісна відповідальність за ефективність. Інноваційне лідерство та розвиток інноваційності у професійній діяльності. Творчий потенціал як складова професійної та лідерської компетентності у сфері дизайну й основа генерування креативних дизайн-пропозицій.

Методи оцінки лідерського потенціалу: психодіагностичні тести, самооцінка, 360°-фідбек, кейс-методи, спостереження. Методи розвитку лідерського потенціалу: індивідуальні програми, коучинг, нейролінгвістичне програмування, тренінги комунікації та риторики, практичні кейси.

Шляхи індивідуального розвитку лідера: підвищення когнітивних і соціальних навичок, саморегуляція, стратегічне планування кар'єри.

Лідерський потенціал дизайнера в управлінні процесом створення продукту дизайну на етапах брендингу та ребрендингу. Аналіз чинників реалізації лідерського потенціалу при формуванні авторської концепції проєкту. Особистий бренд дизайнера як візуальна комунікація лідерського потенціалу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 76–134]

Додатковий: 5 [с. 5–13; с. 25–37; с. 57–62], 7 [с. 49–51; с. 65–67; с. 70–72], 11 [с. 47–71], 12 [с. 61–82; с. 103–109; с. 248–258], 13 [с. 43–58], 14 [с. 73–77], 15 [с. 122–142; с. 195–216]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 7. Гендерні аспекти лідерства

Історія та основні теорії вивчення гендерних відмінностей. Основні підходи до вивчення гендерних відмінностей у лідерстві. Статева стратифікація, гендерна ідеологія та гендерна ідентичність у лідерській взаємодії.

Гендерна ідентичність та соціальні ролі. Сприйняття групою маскулінних та фемінних рис лідера, культурні та соціальні чинники.

Гендерні бар'єри та обмеження у лідерській взаємодії. Дискримінаційні стереотипи, сексизм, гендерні упередження як фактори взаємодії та впливу.

Сучасні тенденції гендерного лідерства та крос-культурна комунікація. Роль психолога у формуванні гендерно чутливого лідерства. Психологічна ефективність гендерно чутливого лідерства: довіра, мотивація, командна результативність.

Практичні інструменти та техніки роботи з гендерними аспектами лідерства: робота з упередженнями, розвиток емпатії, міжгендерна комунікація.

Соціальна відповідальність дизайнера-лідера: подолання гендерних стереотипів у візуальній комунікації, рекламі та брендингу; гендерно чутливий та інклюзивний дизайн продукту.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 134–143]

Додатковий: 5 [с. 5–13; с. 25–37; с. 57–62], 11 [с. 47–71], 12 [с. 61–82; с. 103–109; с. 248–258], 13 [с. 349–421], 14 [с. 90–91]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 8. Лідерство у кризових і стресових ситуаціях

Сутність кризових і стресових ситуацій у діяльності лідера: економічні, політичні, внутрішньоорганізаційні кризи та зміни, пандемія COVID-19, воєнний стан, конфлікти в команді, зміна стратегічних пріоритетів, надзвичайні події.

Основні моделі та етапи кризового лідерства. Психологічні механізми впливу стресу на прийняття рішень. Типи стресових ситуацій та адаптивні стратегії лідера: швидке реагування, пріоритезація завдань, ефективна комунікація, підтримка команди.

Лідерська резильєнтність і стресостійкість: відновлення ресурсів, психологічна гнучкість, здатність приймати рішення під високим тиском; критична роль у воєнних умовах для збереження ефективності команди.

Емоційна компетентність лідера як ресурс кризового лідерства: усвідомлення власних емоцій, управління ними, емпатія, саморегуляція, активне слухання, конструктивний зворотний зв'язок, підтримка психологічного стану команди.

Типові помилки лідерів у кризових умовах та психологічні стратегії ефективної поведінки.

Кризова комунікація лідера із замовником, підрядниками та фахівцями інших професійних груп: вибір моделі поведінки в умовах тиску. Соціальна відповідальність лідера в умовах воєнного стану та суспільних криз. Управління дизайн-проектом у кризі: адаптація бренду та комунікацій, антикризовий ребрендинг.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 149–169]

Додатковий: 11 [с. 47–71], 12 [с. 61–82; с. 103–109; с. 248–258], 13 [с. 287–315]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 9. Детермінація процесу професійного становлення особистості

Професійна соціалізація та формування професійної ідентичності. Онтогенез професійної ідентичності. Проблема вибору професій. Поняття «професійне становлення» та розвиток особистості у процесі професійної діяльності. Професійна ідентичність у творчих професіях: становлення авторської позиції, професійного стилю та усвідомлення власної професійної ролі.

Фактори професійного становлення: внутрішні (індивідуальні особливості, мотивація до розвитку, спосіб входження в професію, тривалість професійної діяльності) та зовнішні (потреби суспільства, попит на спеціалістів, ресурси та можливості при виборі професії, соціальні та організаційні чинники, роль наставників і професійних спільнот).

Кар'єрні орієнтації та мотивація. Поєднання внутрішніх прагнень і зовнішніх стимулів. Сучасні виклики професійного становлення особистості: диджиталізація, багатопрофільність кар'єрних траєкторій, lifelong learning.

Психодіагностичні інструменти дослідження професійних планів та образу майбутньої професії. Методика «Якоря кар'єри» (Е. Шейн, адаптація В. Чикер і В. Винокурової). Методика діагностики ступеня задоволення основних потреб (О. Ф. Потьомкіна). Проективна методика «Я на роботі» та інші.

Критичне осмислення теорій професійного становлення (Д. Сьюпер, Дж. Голланд, Е. Шейн) щодо їх придатності для аналізу професійного розвитку в творчих професіях.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с. 11–17]

Додатковий: 9 [с. 8–31; с. 42–49], 13 [с. 11–18; с. 45–56], 16 [с. 1–35]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 10. Психологія кар'єри як галузь психологічного знання

Актуальність вивчення психології кар'єри та основні завдання галузі. Сутність кар'єри, кар'єрного розвитку та професійної діяльності; психологічна структура кар'єри. Типи особистої кар'єри фахівця: «альпініст», «імітатор», «майстер», «мураха», «вічний студент», «організатор».

Поняття успіху в кар'єрі. Складові успішності з позиції психології: досягнення цілей, реалізація потенціалу, задоволеність, соціальна та професійна самореалізація. Авторська кар'єра у творчих професіях: поєднання професійного розвитку, творчої самореалізації та формування індивідуального професійного стилю.

Формування потреби особистості у реалізації кар'єри: мотиваційні, ціннісні, когнітивні чинники, роль самоусвідомлення. Соціальні, соціально-

психологічні та особистісні чинники розвитку кар'єри; організаційні аспекти досягнення кар'єри.

Критичне осмислення типологій кар'єри та критеріїв кар'єрного успіху з позицій сучасних нелінійних кар'єрних траєкторій у творчих професіях.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с. 9–11]

Додатковий: 9 [с. 88–108], 14 [с. 26–29], 16 [с. 1–35]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 11. Психологічні труднощі на шляху розвитку кар'єри

Професійне самовизначення і побудова плану кар'єри особистості. Проблеми формування кар'єри: професійні кризи на різних вікових етапах, відмова від кар'єри, криза середини кар'єри, деформація та демотивація розвитку кар'єри.

Кар'єрні бар'єри та фактори регресії: редукція професійних обов'язків, деструктивні конфлікти в організації, зовнішні та внутрішні чинники уповільнення професійного росту. Кар'єрна невизначеність у творчих професіях: нестабільність професійної зайнятості, змінність замовлень і необхідність постійного пошуку професійних можливостей.

Психологічні ризики та синдроми: синдром вигорання, синдром професійного самогубства, синдром набуття безпорадності.

Адаптивні явища та методи подолання бар'єрів: апшифтинг та дауншифтинг як стратегії кар'єрної переорієнтації; методи нейтралізації кар'єрних бар'єрів в управлінській діяльності. Аналіз особистісних та організаційних чинників регресії управлінського розвитку керівника.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 51–64], 4 [с. 19–28]

Додатковий: 9 [с. 31–42], 14 [с. 19–25]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 12. Кар'єра як психологічний вимір професіогенезу та розвитку лідерського потенціалу

Кар'єра як психологічний вимір професіогенезу: процес професійного та особистісного розвитку, самореалізації та набуття соціально-професійної ідентичності.

Психологічні підходи до кар'єри: суб'єктивний життєвий проєкт, система професійних цінностей, смислів і мотивацій. Моделі кар'єрного розвитку: лінійні, нелінійні, ситуативні; моделі «трамплін», «драбина», «змія», «перехрестя». Критичне осмислення моделей кар'єрного розвитку щодо їх застосування у творчих професіях.

Кар'єрні траєкторії та прояви лідерського потенціалу: управлінська, експертна, проєктна, підприємницька, ціннісно-орієнтована траєкторії. Кар'єрна ідентичність та самовизначення: усвідомлення власної ролі, професійного образу «Я», відповідальності за кар'єрні рішення. Професійне портфоліо як засіб

репрезентації професійного досвіду, досягнень, компетентностей та індивідуального професійного стилю у творчих професіях.

Кар'єра як авторський проект: аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників кар'єрної траєкторії як основа формування авторської концепції та професійної позиції дизайнера.

Кар'єрні кризи та переходи: психологічні виклики професійного зростання, зміна ролей, стагнація, переосмислення цілей. Оцінка кар'єри у психологічному вимірі: суб'єктивна успішність, задоволеність кар'єрою, баланс між професійною реалізацією та особистим життям.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 [с. 43–60]

Додатковий: 14 [с. 35–40], 16 [с. 77–141]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 13. Психологічні механізми мотивації кар'єрного розвитку та лідерства

Мотивація особистісного розвитку: орієнтація на навчання, самовдосконалення, професійне зростання та довгострокову кар'єрну перспективу. Мотивація кар'єрного розвитку як внутрішній психологічний механізм реалізації лідерського потенціалу. Теорії мотивації, релевантні кар'єрному розвитку: змістові та процесуальні теорії. Потреби та мотиви кар'єрного розвитку: ієрархія потреб, потреба досягнення, потреба влади та впливу, потреба самореалізації.

Мотиви кар'єри та психологічні механізми самомотивації. Основні мотиви: статусні, досягнення, ціннісні, творчі, соціально орієнтовані. Внутрішня та зовнішня мотивація. Творча мотивація і генерування кар'єрних ідей. Кар'єрні очікування та рівень домагань: зв'язок між цілями, зусиллями та суб'єктивною оцінкою успіху. Мотивація досягнення успіху та уникнення невдачі.

Соціально-психологічні чинники мотивації кар'єри: груповий вплив, референтні групи, значущі інші. Мотивація команди на етапах брендингового проекту як завдання дизайнера-лідера.

Інструменти самоменеджменту та планування кар'єри: SWOT-аналіз, SMART-цілі, форсайт-стратегія як методи постановки цілей, проєктного аналізу чинників, оцінки ресурсів та розвитку компетентностей.

Практичні дії для кар'єрного зростання: створення резюме, підготовка до співбесіди, планування кроків для досягнення кар'єрних цілей. Самопрезентація як система візуальних комунікацій: резюме, портфоліо, особистий бренд, профілі у професійних мережах.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 120–160], 2 [с. 149–166], 3 [с. 82–90]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 14. Soft skills та психологічні ресурси у професійному та лідерському розвитку

Soft skills: міжособистісні та комунікативні навички, асертивність, здатність до конструктивного діалогу, ефективна взаємодія, адаптивність, лідерський вплив. Креативність як soft skill.

Soft skills міжпрофесійної взаємодії: комунікація з експертами інших галузей, переговори, аргументація та презентація дизайн-рішень, вибір моделі поведінки. Соціально відповідальна професійна поведінка.

Психологічні ресурси особистості: емоційна стійкість, ресурсність, самомотивація, впевненість у собі, віра у власні можливості, стресостійкість.

Цілепокладання в кар'єрному розвитку: формування життєвих та професійних цілей, управління пріоритетами, відповідальність за досягнення. Самоменеджмент і саморегуляція: управління увагою, енергією, поведінкою; підтримка професійної активності та стійкості.

Soft skills в управлінні брендинговим проєктом: брифування, аналіз чинників і презентація авторської концепції, отримання і надання зворотного зв'язку, погодження рішень із замовником.

Інтеграція soft skills і ресурсів у лідерську кар'єру: основа довгострокової професійної реалізації, адаптивності та відповідального лідерства.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 [с. 180–214], 3 [с. 43–82], 4 [с. 28–31]

Додатковий: 8 [с. 17–298], 9 [с. 140–170], 14 [с. 30–34]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

Тема 15. Основи кар'єрного та професійного консультування

Поняття кар'єрного консультування та профконсультування; цільова роль консультанта у професійному розвитку клієнта. Етика та соціальна відповідальність консультанта.

Психологічні підходи у кар'єрному консультуванні: трейт-факторний (Ф. Парсонс, Дж. Голланд); психодинамічний (А. Роу); реалізація «Я-концепції» (Д. Сьюпер); модель оцінювання розвитку кар'єри C-DAC (Hartung et al.); модель Крайтса (Crites) та загальні системи консультування (Corsini & Wedding). Критичне осмислення підходів до кар'єрного консультування щодо їх застосування у творчих професіях.

Основні завдання кар'єрного консультанта: оцінка, підтримка, рекомендації щодо професійного розвитку клієнта. Етапи кар'єрного консультування: визначення запитів, діагностика, планування професійного розвитку, зворотний зв'язок.

Основні запити до консультанта: вибір професії, зміна кар'єрного шляху, подолання бар'єрів та криз у професійній діяльності. Техніки та процедури консультування: інтерв'ю, тестування, кейс-методи, рефлексивні вправи, обговорення альтернатив розвитку.

Консультативна позиція дизайнера у взаємодії з клієнтом та фахівцями інших галузей: виявлення запиту на етапі брифу, супровід рішень на етапах брендингу та ребрендингу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 82–89]

Додатковий: 7 [с. 9–275], 9 [с. 134–139]

Інтернет – ресурси: 17, 18, 19, 20

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Кононець М. О. Психологія лідерства : навчальний посібник / за заг. ред. О. В. Винославської. Київ : КВІЦ, 2020. 252 с. URL: <https://ela.kpi.ua/items/3fe16f63-cb56-445d-a171-9a48c0055876>
2. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упоряд.: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8174/1/Лідерство%20та%20комунікації_print.pdf
3. Чубіна Т. Д., Дмитренко М. Й. Організаційна психологія : навчальний посібник. Черкаси : ЧІПБ, 2024. 172 с. URL: <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/6241/1/2024-Організаційна%20психологія.pdf>
4. Handbook for Career Development. Geneva : International Labour Office, 2024. 48 р. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2024-07/Handbook%202024_02.pdf

Додатковий

5. Вербовська Л. С., Боднар Г. Ф., Микитюк Н. Є. Технології лідерства в організації : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. 80 с. URL: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2022-01/KL%20TLO_2021.pdf
6. Войтко С. В., Мельниченко А. А. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник. Київ : КІІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 194 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0060687.pdf>
7. Кар'єрне консультування : практичний посібник / О. М. Ігнатович, І. В. Заєць, Г. П. Татаурова-Осика, А. М. Шевенко ; за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 282 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724027/1/10_Кар%27єрне%20консультування_практ%20посібн.pdf
8. Навички для успішної кар'єри : курс для здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти : методичні матеріали курсу. Київ, 2020. 300 с. URL: <https://mon.gov.ua>
9. Побудова кар'єри : навчально-методичний посібник / О. В. Мельник, О. Л. Морін, Л. А. Гуцан та ін. ; за ред. О. В. Мельника. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 172 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7611/1/2455_Melnik.pdf
10. Психологічне забезпечення професіогенезу фахівців торгівлі і сфери послуг : монографія / М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, О. В. Полунін, І. О. Корнієнко та ін. ; за заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 288 с.
11. Психологічні засади лідерства в системі стратегічних комунікацій : навчальний посібник / Н. Г. Іванова, О. О. Паливода, Ю. І. Андрусишин та ін. Київ : НА СБУ, 2022. 120 с. URL: https://nasbu.edu.ua/uploads/p_157_91421497.pdf
12. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/80bcbb69-c43c-4943-9b79-afb45015d863>

13. Northouse P. G. Leadership: Theory and Practice. 6th ed. Thousand Oaks : SAGE, 2013. 505 p. URL: <https://www.ketabton.com/index.php/book/15378>

14. My Future Career Path Manual / Visual Software Consulting and Training Co. (PRAVO®). 1st ed. 2021. 60 p. URL: https://www.mol.gov.jo/ebv4.0/root_storage/ar/eb_list_page/cg_student_manual_final_en_issue.pdf

15. Haslam S. A., Reicher S. D., Platow M. J. The New Psychology of Leadership: Identity, Influence and Power. 2nd ed. London : Routledge, 2020. 266 p. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781351108232/new-psychology-leadership-michael-platow-stephen-reicher-alexander-haslam>

16. Tracey M. W., Baaki J. Cultivating Professional Identity in Design: Empathy, Creativity, Collaboration, and Seven More Cross-Disciplinary Skills. New York : Routledge, 2022. 160 p. URL: https://digitalcommons.odu.edu/stemps_books/8/

Інтернет-ресурси

17. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

18. Портал професійних психологів України «У психолога». URL: <http://upsihologa.com.ua/>

19. Про лідерство. 10 найкращих статей з Harvard Business Review / пер. з англ. О. Лобастової. Київ : КМ-БУКС, 2018. 216 с. URL: <https://chytomo.com/pro-liderstvo/>

20. Репозиторій Державного торговельно-економічного університету. URL: <https://ur.knute.edu.ua/home>